

Ze Sociálního ústavu Čsl. republiky.

Pokračuje ve své činnosti publikační, vydal Sociální ústav v poslední době 5 čísel svých publikací a to: 1. Sociologicko-psychologickou studii „Poměry číšnických učňů v Praze“ od Ph. Dr. R. Mudrocha, asistenta psychologického oddělení Ústavu pro výzkum dítěte a dorůstající mládež. (Publikace č. 41.) 2. Znění přednášky ministra Dr. E. Beneše, proslovené v Sociálním ústavě dne 22. listopadu 1928 „O problému omezení zbrojení s hlediska politického, sociálního a hospodářského“. (Publ. č. 42.) 3. Výsledek cyklu přednášek, pořádaných na pěti večerech Sociálního ústavu na thema „O léčebné péči v sociálním pojištění“. (Publ. č. 43.) 4. Znění přednášky doc. Dr. E. Chalupného „O otázce populační a reformě trestního práva“ přednesené v Sociálním ústavě dne 19. ledna 1929 a výsledek diskuse o této přednášce. (Publ. č. 44.) 5. Studie Ph. Dr. M. Nečasové-Poubové: „Školní prospěch a sociální poměry dítěte“. (Publ. č. 45.)

Diskusi o přednášce doc. Dr. Chalupného o otázce populační a reformě práva trestního uspořádal Sociální ústav ve své schůzi dne 14. t. m.

Debatu zahájil Dr. Lány z ministerstva spravedlnosti, který za svoji osobu hovořil o novelisaci § 144 tr. zák. Souhlasí s Dr. Chalupným, že § 144 tr. z. v dnešním znění nevyhovuje dnešním poměrům. Zdůrazňuje, že je třeba revise tohoto paragrafu a v tom směru že vychází vstříc osnova tr. z. vypracovaná odbornou komisí. Pro něho není však přijatelné odůvodnění osnova na změnu paragrafu jednajícího o vyhnání plodu, ježto se toto odůvodnění opírá pouze o státní zájem trestně policejní a populační. Řečník soudí, že jedině na basi mravní je udržitelné ustanovení tr. z. o vyhnání plodu. Úplné zrušení § 144 mělo by, dle něho, za následek pokles mravnosti. Řečník kritizuje dále argumentaci Dr. Chalupného pro odstranění § 144, souhlasí však s přednášejícím, že, bude-li toto ustanovení třeba ve změněné formě zachováno, bylo by účelno, aby delikty proti tomuto ustanovení t. zákona byly svěřeny porotám.

Poslanec Karpíšková vítá přednášku Dr. Chalupného jako odhodlané a nebojácné slovo v tak choulostivé otázce a přála by si, aby přednáška měla vliv na revisi tr. zákona. Praví, že nábožensko-mravní hledisko na otázku kontroly porodů zastupované Drem Lánym je dogmatické. Považuje za nedostačující návrh odborné komise na změnu tr. z., ač je průlomem do etických názorů, které vidí v každém vyhnání plodu čin trestný. Kontrola porodů je podle ní příkazem mravním a hospodářským. Pro kontrolu porodů mluví podle řečnice zvýšená odpovědnost rodičů za dítě, právo ženy na sebeurčení a právo dítěte na zrození z uvědomělé a radostné touhy rodičů. Kontrola porodů má se provádět především uváženou prevencí. Kontrola porodů nezmenší touhu ženy po dítěti.

Známý gynekolog MUDr. Chvojka souhlasí v zásadě s názory Dr. Chalupného na základě svých zkušeností, jež nabyl jako lékař. Soudí, že depopulaci má býti člena se strany státu nikoli trestáním, nýbrž zlepšením hygieny. Na základě praxe prohlašuje, že jen málo případů vyhnání plodu přijde k soudu a to pouze případy, které přivodí těžký úraz nebo smrt, čímž vysvětluje, že především chudé ženy jsou poháněny k zodpovědnosti. Bezvýhradné odstranění § 144 by znamenalo podle

něho zneužití beztrestnosti se strany mužů. Vyslovuje se pro volnost zákroků proti zrození dítěte jednak z důvodů lékařských, ale též z důvodů hospodářských a eugenických, ovšem s podmínkou, že se tak stane do 3 měsíců v léčebných ústavech a za svědectví 2 až 3 lékařů. Po 3 měsících měl by být zákrok povolen jen na indikace lékařské.

Primář MUDr. Janů souhlasí rovněž v zásadě s vývody Dr. Chalupného. Soudí, že populační politikou nemůže se povzbuzovati, aby lidstvo netrpělo na své hospodářské a existenční úrovni. Na základě zkušeností a statistického šetření uvádí, že tuberkulóza je rozšířena u dětí zejména pokud jde o děti pozdní (4. a další dítě rodičů) a že dle amerických zkušeností 65% žen tuberkulosních umírá v těhotenství. Pokud jde o stanovisko lékaře k změně § 144 tr. z., praví, že oficiální kruhy lékařské se této revisi brání poukazem, že lékaři nemohou být regulátory sociálních poměrů naproti tomu lékaři, kteří přicházejí s životem denně do styku, musí právě naopak uznati sociální důvody pro změnu § 144. Podle jeho zkušeností 65% žen, které postupují zákrok o přerušení těhotenství, jsou ženy vdané, které mají již děti. S úplným odstraněním § 144 z důvodů lékařských nemůže souhlasiti, ale navrhuje neprodlenou změnu § 144, aniž by se čekalo na celkovou revisi tr. zákona.

Sekč. šéf Dr. Auerhahn kritizuje ve své řeči obsah přednášky Dra Chalupného, pokud mluví o poplašných zprávách populacionistů; vyslovuje se dále proti názoru Dra Chalupného, že není jen snížení populace známkou vyšší kultury. Min. rada Dr. Boháč odmítl s hlediska vědeckého rovněž názory Dr. Chalupného o otázce populační. Pokud jde o reformu práva trestního, zdůrazňuje řečník, že otázka není tak jednoduchá. Etický moment při řešení této otázky nesmí se přezírat. V řešení otázky § 144 souhlasí s Dr. Janů a připustil by vynětí z trestnosti vyhnání plodu pouze na základě indikace lékařské. MUDr. Šulc prohlašuje, že jako lékař nebojí se poklesu mravnosti a zvýšeného počtu potratů, bude-li § 144 změněn. Nastane jen přesun, protože ubude potratů pokoutních a přibude potratů dovolených.

Doc. Dr. Chalupný v závěrečném slovu odpověděl na kritiku svých názorů vyslovenou sekč. šéfem Dr. Auerhahnem a min. radou Drem Boháčem. Po té odpověděl na vývody Dr. Lányho a zdůraznil, že všichni řečníci vyslovili se při nejmenším pro změnu dnešního znění § 144. Vzhledem k tomu, že dnes jde již jen o časový moment při řešení otázky vyhnání plodu podle stanoviska lékařů, nemůže se jednat již o morálku.

Předsedající I. tajemník Soc. ústavu Dr. E. Štern prohlásil, že přednáška Dr. Chalupného i diskuse o ní vyjde v publikacích Soc. ústavu tiskem.

„O racionalisaci s hlediska zaměstnanců“ přednášel v Sociálním ústavě ČSR ve čtvrtek dne 21. března t. r. posl. Ant. Hampl. Předsedající min. r. Ing. Pokorný zdůraznil v úvodu, že Sociální ústav věnoval problému racionalisačnímu již několik přednášek a že zřídil ke studiu jeho ve svém středu i zvláštní komisi.

Přednášející posl. Hampl zmínil se v úvodu své přednášky o problému racionalisace v celé jeho šíři a zdůraznil, že všechna moderní hesla, jichž cílem je zrychlení pracovního tempa a zlacinění výroby, nejsou v podstatě ničím novým. nýbrž, že již v minulosti můžeme se v hospodářském životě setkat s podobnými zjevy, jichž cílem byl boj proti všem nehospodárným ztrátám rázu technického a organizačního. Dosud ovšem tyto zjevy nenabýly tak pronikavého rázu jako hnutí racionalisační. Racionalisaci v užším slova smyslu definuje jako snahu výrobu usnadniti a zmnožiti, a v širším slova smyslu je podle něho racionalisací způsob využití výrobních prostředků a snaha o účelnou organizaci závodů a vybavení jich moderními prostředky. Že po válce snahy vědeckého řízení práce projeví se takovou silou, toho jsou příčiny předně snaha nahraditi